

зурнаджията М. К. “аго” (знак за уважение), посрещат го като скъп гост в домовете си, дори по време на възродителния процес и забраната на зурните местните кметове не му пречат да свири [М.К., с. 25]. Кавракировски *майстор* зурнаджия е търсен от читалищни дейци, танцьори и организатори на културния живот в Петрич и околни села не само като съпровождащ любителски състави за изяви им по събори и фестивали, но и като учител на младите танцьори, съхраняващ памет за традициите.

Както беше казано, майсторът зурнаджия има двойствена позиция в обществото – от една страна ценен, признат, уважаван и високо платен, а от друга – гледан отвисоко като слуга, упражняващ несериозна професия, обиждан и малтретиран. Кавракировски зурнаджии се гоределят, че дядовците им са били търсени навремето от силните хора на деня – *войводи, комити* и турски големци: “Бил е голем майстор дедо ми. И се на войводите е свирил. Едно време на турците на войводите” [Д.К., 10/2001, с. 49]. Но има и разказ за третиране на музикантите като слуги и за насилие над тях: “Музикантите си свирят. Има и пистолет до него – той свири. Дедо ми ми е разправял. Вика: един комита на мен тука до главата – и яз свирам, дек ке идам!” [С.Д., 08/2001, с. 9]. Стар тъпанджия от Разлог си спомня как през 30-те и 40-те години на XX век музикантите били вдигани посред нощ и карани насила да свирят, често без пари, а понякога и с бой на “комитите от ВеМеРеО”. Стражарите вместо да защитават зурнаджиите, ги наказвали [К.К., с. 54]. По това време ромите музиканти от Разлог явно нямали високо положение в обществото – стар гражданин разказва за “беднотията на музиканта, въпреки че те бяха малко по-така заможни от другите (роми – б.а.)” – Мутето води децата си да свирят и се радва, когато им дават да ядат и пият в “чорбаджийска къща” [С.В., с. 39]. Случаи с обиждани (псувани, ругани) и малтретирани музиканти от пияни сватбари или запалянковци по футболни мачове, на които зурнаджии са пазарени да свирят, разказват и днес свирачите: “Мойте колеги са ги били, даже зурните са скапали, тъпаните са скапали” [Д.К., 03/2001, с. 27].

Надрегионалност, транскултурност и трансграничност

За разлика от фолклорната традиция, изкуството на професионалния музикант е надрегионално, понякога – надетнично [Тодоров, Т., 1989:29-30].

Имената на известни зурнаджии днес се знаят не само в техните села и региони, но и в отдалечени селища от Югозападна България. Кавракировските зурнаджии, например, са признати за майстори и търсени в Разлог, Белица, Гоце Делчев, София. Известни зурнаджии от Гоцеделчевско разказват, че са били пазарени за свирене на сватби в Североизточна България и Тракия. В условията на модернизация на традицията много от майсторите зурнаджии свирят с фолклорни състави и участват в регионални, национални и международни форуми, като фолклорните събори на Предела и в Копривщица, Фестивала на маскарадните игри в Перник, фестивали и карнавали в Македония, Франция, Белгия, Финландия.

Днешните свирачи, подобно на своите деди, притежават характерните за професионалиста надрегионалност, транскултурност и трансграничност. Зурнаджиите Куртови от Кавракирово имат родови легенди за произхода и движението на дедите си. “При нас е малко мешавица. Пра-пра-прадедо ми е бил чис грък” [Д.К., 10/2001, с.31] – в това твърдение на един от тях “гръцката връзка” е колкото генеалогична, толкова и обясняваща сходствата в стила и репертоара на петричките зурнаджии с тези на зурнаджиите от Северна Гърция. В разговора за родовата история и